

WYPEŁNIA UCZEŃ

KOD UCZNI

PESEL

--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

miejsce na naklejkę

Egzamin ósmoklasisty

Język polski

DATA: dd-mm-rrrr

GODZINA ROZPOCZĘCIA: gg-mm

CZAS PRACY: 120 minut

Arkusz zawiera teksty liczące
więcej niż 250 wyrazów.

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy na kolejno ponumerowanych **17 stronach** jest wydrukowane **21 zadań**.
2. Sprawdź, czy do arkusza jest dołączona karta odpowiedzi.
3. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
4. Na tej stronie i na karcie odpowiedzi w wyznaczonych miejscach wpisz swój kod, numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
5. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania. Wykonuj zadania zgodnie z poleceniami.
6. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem.
7. Nie używaj korektora.
8. Rozwiązania zadań: **1–3, 6–7, 9, 11–13, 15–16, 18–19** zaznacz na karcie odpowiedzi zgodnie z informacjami zamieszczonymi na następnej stronie. W każdym zadaniu poprawna jest zawsze **tylko jedna** odpowiedź.
9. Rozwiązania zadań: **4–5, 8, 10, 14, 17, 20** oraz **21** zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach w arkuszu egzaminacyjnym. Odpowiadaj tylko własnymi słowami, chyba że w zadaniu polecono inaczej.
10. Ewentualne poprawki w odpowiedziach zapisz zgodnie z informacjami zamieszczonymi na następnej stronie.
11. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.
12. Lista lektur obowiązkowych znajduje się na stronie 3 tego arkusza egzaminacyjnego.

Powodzenia!

WYPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

Uprawnienia
ucznia do:
nieprzenoszenia odpowiedzi
na kartę odpowiedzi
dostosowania
zasad oceniania.

kod kreskowy

Zapoznaj się z poniższymi informacjami

1. Jak na karcie odpowiedzi zaznaczyć poprawną odpowiedź oraz pomyłkę w zadaniach zamkniętych?

Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz inną odpowiedź, np.

Poprawna odpowiedź w zadaniu	Układ możliwych odpowiedzi na karcie odpowiedzi	Sposób zaznaczenia poprawnej odpowiedzi	Sposób zaznaczenia pomyłki i poprawnej odpowiedzi												
C	<table border="1"><tr><td>A</td><td>B</td><td>C</td><td>D</td></tr></table>	A	B	C	D	<table border="1"><tr><td>A</td><td>B</td><td>■</td><td>D</td></tr></table>	A	B	■	D	<table border="1"><tr><td>⊙</td><td>B</td><td>■</td><td>D</td></tr></table>	⊙	B	■	D
A	B	C	D												
A	B	■	D												
⊙	B	■	D												
AD	<table border="1"><tr><td>AC</td><td>AD</td><td>BC</td><td>BD</td></tr></table>	AC	AD	BC	BD	<table border="1"><tr><td>AC</td><td>■</td><td>BC</td><td>BD</td></tr></table>	AC	■	BC	BD	<table border="1"><tr><td>AC</td><td>■</td><td>BC</td><td>⊙</td></tr></table>	AC	■	BC	⊙
AC	AD	BC	BD												
AC	■	BC	BD												
AC	■	BC	⊙												
FP	<table border="1"><tr><td>PP</td><td>PF</td><td>FP</td><td>FF</td></tr></table>	PP	PF	FP	FF	<table border="1"><tr><td>PP</td><td>PF</td><td>■</td><td>FF</td></tr></table>	PP	PF	■	FF	<table border="1"><tr><td>PP</td><td>⊙</td><td>■</td><td>FF</td></tr></table>	PP	⊙	■	FF
PP	PF	FP	FF												
PP	PF	■	FF												
PP	⊙	■	FF												

2. Jak zaznaczyć pomyłkę i zapisać poprawną odpowiedź w zadaniach otwartych?

Jeśli się pomylisz, zapisując odpowiedź w zadaniu otwartym, pomyłkę przekreśl i napisz poprawną odpowiedź

nad niepoprawnym fragmentem

stusznie

Uważam, że bohater postąpił dobrze.

lub obok niego

Uważam, że bohater postąpił dobrze. stusznie

Lista lektur obowiązkowych

Klasy VII i VIII

Charles Dickens, *Opowieść wigilijna*Aleksander Fredro, *Zemsta*

Jan Kochanowski, wybór fraszek, pieśni i trenów, w tym tren I, V, VII, VIII

Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*Ignacy Krasicki, *Żona modna*Adam Mickiewicz, *Reduta Orzona*, *Śmierć Pułkownika*, *Świtezianka*, *Dziady* część II, wybrany utwór z cyklu *Sonety krymskie*, *Pan Tadeusz* (całość)Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*Henryk Sienkiewicz, *Quo vadis*, *Latarnik*Juliusz Słowacki, *Balladyna*Stefan Żeromski, *Szyfowe prace*Sławomir Mrożek, *Artysta*Melchior Wańkowicz, *Ziele na kraterze* (fragmenty), *Tędy i owędy* (wybrany reportaż)**Zadania egzaminacyjne są wydrukowane na kolejnych stronach.**

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Stefan Żeromski
SYZYFOWE PRACE

– Tak, tak! Kriestobriadnikow wezwał mię do siebie przed dwoma tygodniami i zapowiedział, żebym sobie kosztów oszczędziła, bo on nam stancji trzymać nie da, niby katoliczkom. Od tego, powiadała, będą specjalne Moskiewki, a następnie jakieś tam internaty. (...)

– Internaty... przednia to jest myśl... – rzekł Somonowicz. – Środek do zaprowadzenia wzorowej karności, należytego rygoru, ale...

– I moskwicyzmu... – rzekł Marcin.

– Co mówisz, filozofie? Moskwicyzmu? Jaki już rezon, a co, a co? – wołał, spoglądając kolejno na panią Przepiórkowską, na jej syna i córkę.

– Ależ tak, moskwicyzmu... – mówił Borowicz niezrażony. – Nie tylko w klasie, ale i w domu będą uczniowie zmuszeni do mówienia ciągle po rosyjsku. Społeczeństwo nie daje nam przecież żadnych środków ratunku...

– Społeczeństwo... fiu... fiu!... Więc cóż niby to społeczeństwo?

– Panie radco, czyż pan rzeczywiście nie współczuje z babcią Przepiórkowską, której nie wiedzieć dlaczego zamykają stancję, choć ją prowadziła uczciwie i doskonale, i tym sposobem niweczą środek utrzymania się? Czyż pan rzeczywiście współczuje z brutalnymi fantazjami karierowiczów gimnazjalnych?

– Wara waćpanu do tego, z czym ja współczuję! – krzyczał stary tupiąc pantoflami. – Z niczym i nikim nie współczuję, skoro mam przed oczyma wolę rządu.

– Tak to rozumiem, to wyraźne! A ja inaczej, ja nie mogę znieść! – wołał Borowicz zapalając się do żywego. (...)

– Acan masz mleko pod nosem i tyle akurat masz prawa mówić o znoszeniu, co... Nie chcę zresztą gadać ci otwarcie! Ze mną się będziesz spierał, com sześćdziesiąt lat temu...

– Ja nie patrzyłem ani na rewolucję, ani na powstanie, ale przecież to nie racja, żebym nie miał prawa czuć ucisku, myśleć o nim i opierać mu się ze wszech sił moich...

– A co, a co, słyszeliście? – krzyknął Somonowicz. – Trzeci dziesiątek lat upływa, to jest nasionko. (...) Ja to przeczuwam, ja to widzę! Tu mi włosy wyrosną, jeżeli ty znowu czego nie zmajstrujesz – wołał podsuwając Borowiczowi do oczu swe zmarszczone ręce – tu mi włosy wyrosną! Ale to sobie waćpan zapisz w głowie, że ja nie chcę tego dożyć, że nie zgodzę się pod żadnym pozorem na to patrzeć i że sobie w twoich oczach, gołowąsie, z pistoletu w łeb wypalę! To sobie zapamiętaj!...

– Po cóż znowu pan radca ma sobie w łeb walić? – pytał zmieszany Borowicz. (...)

– Po co mam sobie w łeb walić? Bo mam już dosyć. Nie chcę trzeci raz patrzeć, nie chcę patrzeć, słyszeć, czuć, nie chcę, nie chcę! (...)

– Ależ o co radcy chodzi? – wtrąciła się staruszka.

– O co chodzi? O to chodzi, że nie mam już sił ani przeciwdziałać, ani wstrzymywać, a patrzeć i wszechmocy boskiej po nocach nadaremnie wzywać nie chcę, choćbym miał duszę wydać na potępienie wieczne. Na to wam mogę w tej chwili wykonać przysięgę, że nie chcę patrzeć i nie będę! Wy sobie słuchajcie takiego siewcy, ja wam powtarzam milionset razy, że to jest wróg waszej nacji, oto ten, który tu stoi!

Stefan Żeromski, *Syzyfowe prace*, Wydawnictwo GREG, 2020.

[450 wyrazów]

ZADANIE 1. (0-1)

Wskaż temat, którego nie poruszają rozmówcy w przytoczonym fragmencie *Szyfowych prac*.

- A. konieczność zamknięcia stacji przez panią Przepiórkowską
- B. irytacja Marcina narastającą rusefikacją uczniów
- C. ocena moralna uczniów mieszkających na stacjach prowadzonych przez Rosjan
- D. obawy radcy Somonowicza przed powtórzeniem się wydarzeń z jego młodości

ZADANIE 2. (0-1)

Frazeologizm *mieć mleko pod nosem*, którego używa radca Somonowicz w stosunku do Marcina, oznacza:

- A. ubrudzić się jedzeniem.
- B. być niedojrzałym, niedoświadczonym.
- C. mieć małe dzieci.
- D. mieć siwy zarost.

ZADANIE 3. (0-1)

Na podstawie powyższego fragmentu *Szyfowych prac* oraz całej lektury zdecyduj, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F, jeśli jest fałszywe.

Marcin popiera prowadzenie stacji dla uczniów przez Rosjan.	P	☒ F
Radcy Somonowicz i Grzebicki są przeciwnikami upowszechnienia się dostępu do nauki dla wszystkich.	☒ P	F

ZADANIE 4. (0-2)

4.1. Napisz imię i nazwisko autora oraz tytuł utworu, z którego pochodzi poniższy cytat.

*Bo dzieło zniszczenia
 W dobrej sprawie jest święte, jak dzieło tworzenia:
 Bóg wyrzekł słowo stań się, Bóg i zgiń wyrzecze!
 Kiedy od ludzi wiara i wolność uciecze,
 Kiedy ziemię despotyzm i duma szalona
 Obleją, jak Moskale redutę Ordona:
 Karząc plemię zwycięzców zbrodniami zatrute,
 Bóg wysadzi tę ziemię, jak on swą redutę.*

Autor i tytuł: *Adam Mickiewicz „Reduta Ordona”*

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA ZADAŃ 1., 2. ORAZ 3. NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

4.2. Opisz krótko, jaki związek ma ten utwór z powieścią *Szyfowe prace* i jaki wpływ miał na dojrzewanie Marcina Borowicza.

„Reduta Ordoną” to zakazany w czasach zaborów wiersz, który wyrecytował Bernard Zygier na lekcji polskiego. Ta recytacja spowodowała, że Marcin poczuł się Polakiem i obudziły się w nim uczucia patriotyczne.

ZADANIE 5. (0–2)

Wskaż dwa przykłady lektur obowiązkowych (innych niż *Szyfowe prace*), w których dzieło literackie lub muzyczne miało wpływ na bohaterów lub miało dla nich duże znaczenie symboliczne. Wyjaśnij krótko, co to za dzieło i z jaką sytuacją w lekturze jest związane.

Autor i tytuł lektury: *Henryk Sienkiewicz „Latarnik”*

Tytuł opisanego w nim dzieła: *„Pan Tadeusz”*

Sytuacja w lekturze: *Bohater noweli otrzymał „Pana Tadeusza” w prezencie. Kiedy zaczął go czytać, przypomniał sobie dawno niewidzianą ojczyznę, swoje tutaj dzieje, wróciły tęsknota i żal. Podczas pobytu w latarni Skawiński zaczął zapominać, że jest Polakiem, ale lektura obudziła w nim patriotyzm. Stracił pracę, ale odzyskał świadomość tego, kim jest.*

Autor i tytuł lektury: *Adam Mickiewicz „Pan Tadeusz”*

Tytuł opisanego w nim dzieła: *„Polonez 3 Maja”, „Mazurek Dąbrowskiego”*

Sytuacja w lekturze: *Te utwory muzyczne stanowiły część koncertu Jankiela. Pierwszy przypomniał triumfalny moment uchwalenia konstytucji i radość, jaką wtedy przeżywali Polacy, a drugi stanowił symbol nadziei niepodległościowych i przynosił odwagę i nadzieję.*

ZADANIE 6. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród odpowiedzi A i B oraz C i D.

W zdaniu *Nie chcę zresztą gadać ci otwarcie!* występuje podmiot A B. Można o nim wnioskować na podstawie formy C D.

- A. liryczny C. czasownika *nie chcę*
 B. domyślny D. zaimka *ci*

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIE ZADANIA 6. NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

ZADANIE 7. (0-1)

Marcin Borowicz zapisał w notatniku kilka rad dla młodszych kolegów, by pomóc im przeciwstawić się rusyfikacji. Wskaż to zdanie, w którym interpunkcja jest poprawna.

- (A) Jeżeli twoi nauczyciele zabraniają czytania jakiejś książki, koniecznie postaraj się do niej dotrzeć – na pewno jest to wartościowa lektura.
- B. Nie wierz wszystkiemu co mówi nauczyciel na lekcji historii Polski.
- C. Nauczyciel, który jest dla ciebie bez powodu bardzo miły, nie jest twoim przyjacielem lecz chce uzyskać na ciebie wpływ i zrobić z ciebie Rosjanina.
- D. Zorientuj się w poglądach kolegów i utrzymuj przyjazne relacje, z tymi których rodziny nie dały się zrusyfikować.

ZADANIE 8. (0-3)

8.1. Opisz własnymi słowami, o czym mówi i czego się obawia radca Somonowicz, twierdząc: *trzeci dziesiątek lat upływa, to jest nasionko. (...) Ja to przeczuwam, ja to widzę! Tu mi włosy wyrosną, jeżeli ty znowu czego nie zmajstrujesz!*

Radca Somonowicz wspomina własną młodość i wydarzenia, których był świadkiem – powstanie listopadowe, powstanie styczniowe. Zginęła wtedy ogromna liczba Polaków, inni zostali zesłani na Syberię. Dla radcy te wydarzenia były bezsensowną ofiarą, niczego według niego nie dały Polsce. Obserwując pokolenie Marcina i budzące się w nim nastroje patriotyczne, antyrosyjskie, starszy pan obawia się, że wywołają oni kolejne powstanie i sytuacja znów się powtórzy.

8.2. W jakich innych lekturach spotkałeś się z bohaterami, którzy nie podporządkowali się wrogim Polsce siłom i stanęli do walki – dosłownie lub w przenośni? Wybierz jedną lekturę, podaj jej autora i tytuł oraz opisz krótko, kim były te postacie i w jaki sposób walczyły.

Autor: *Melchior Wańkowicz*

Tytuł: *„Ziele na kraterze”*

Opis: *Autor przedstawia pokolenie swoich córek, urodzone w latach 20., czyli osoby, które w momencie wybuchu II wojny światowej miały po około 20 lat. W sytuacji, w jakiej znalazła się Polska, ludzie ci bez wahania stanęli do walki w jej obronie, walczyli m.in. w powstaniu warszawskim, które autor opisuje. Wielu z nich wtedy zginęło, np. jego córka Krystyna.*

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIE ZADANIA 7. NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

ZADANIE 9. (0–1)

Odwołując się do znajomości całej lektury, zdecyduj, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F, jeśli zdanie jest fałszywe.

Bernard Zygier recytował na lekcji języka polskiego wiersz <i>Grób Agamemnona</i> Juliusza Słowackiego.	P	☒ F
Andrzej Radek pochodził ze wsi Pajęczyn Dolny.	☒ P	F

ZADANIE 10. (0–3)

Napisz zawiadomienie o wieczorze poezji patriotycznej, który odbędzie się w Twojej szkole.

Uwaga: w ocenie wypowiedzi będzie brana pod uwagę poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna.

ZAWIADOMIENIE

.....
15 listopada 2020 roku w Szkole Podstawowej nr 2

im. Fryderyka Chopina w Lasowie Małym odbędzie się

wieczór poetycki pod nazwą „Polsko! Ojczyzno moja!”

poświęcony polskiej poezji patriotycznej dawnej i współczesnej.

Zapraszamy od godziny 17.00 na aulę – zaczynamy o godzinie 17.30.

Przewidziana herbata, soki i ciasteczka. Wstęp wolny.

Zapraszamy!

ZADANIE 11. (0–1)

Wskaż wśród poniższych wyraz, którego pisownia nie jest uzasadniona tą samą zasadą ortograficzną, co pisownia wyrazu *wróg*.

- A. kózka
- B. grób
- C. podnózek
- D. wróbel

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA ZADAŃ 9. ORAZ 11. NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Patrycja Konarska

TRADYCJA DAWNIEJ I DZIŚ

Tradycja, rozumiana jako treść kultury ważna dla danej społeczności, była przez wieki przez te społeczności wiernie lub niemal wiernie reprodukowana i stanowiła gwarant trwania owej grupy, jej spoiwo, czynnik identyfikujący ją wewnątrz i zarazem wyróżniający zewnątrz. Swoje tradycje miały wszystkie stany społeczne – tradycje kultywowała szlachta, mieszczaństwo, chłopstwo. Swoje tradycje miały też całe wsie, miasta oraz rzecz jasna narody. W tym kontekście tradycja była szczególnie ważna, decydując o przynależności narodowej i stanowiąc swoisty łącznik między przeszłością narodu (gdyż stamtąd się wywodziła i stanowiła skarbiec historii) a jego przyszłością (gdyż jej niezmiennosc niosła za sobą gwarancję łączności pokoleniowej i przekazania określonych wartości, postaw, zachowań, zwyczajów).

Po tradycjach można było bezbłędnie zidentyfikować Francuza, Hiszpana, Polaka, Włocha. Doceniając odrębność innych tradycji, narody kultywowały i rozwijały własne tradycje, a bezkrytyczne przejmowanie cudzych było krytykowane i uważane za szkodliwe. Tradycję ludzie zabierali ze sobą, gdy zmieniali miejsce zamieszkania, dzięki niej tworząc „małe ojczyzny” w różnych miejscach świata i zachowując swoją tożsamość. Gdy zaś wichry historii przybierały niepomysłny obrót i jedne kraje dostawały się pod panowanie innych, to właśnie walce z tradycją władze zaborcze poświęcały ogrom wysiłków. Podczas ponad wieku zaborów ziem polskich intensywna, brutalna i jednocześnie przemyślana germanizacja i rusyfikacja zmierzały do tego, by z umysłów i pamięci pokoleń Polaków wyrugować tradycję i związane z nią poczucie polskości, świadomość narodową, patriotyzm i przywiązanie do własnych korzeni. Za tradycje Polacy ginęli, ale właśnie dzięki jej działaniu kolejne pokolenia gotowe były kontynuować walkę. Dzisiaj patrzymy na to jak na akty heroizmu, ale w tamtych czasach i w tamtej rzeczywistości kulturowej taka postawa była czymś normalnym, rozumianym i nie dziwnym.

Ale oto po II wojnie światowej, w połowie XX wieku, narodziło się zjawisko kulturowe obce wcześniejszemu światu, jakim była tendencja do subiektywizacji rzeczywistości i coraz wyraźniej uznawany za obowiązującą wykładnię filozoficzną relatywizm. W świecie, w którym najpewniejszą odpowiedzią na wątpliwości jest „to zależy” i „prawda jest pośrodku”, tradycje okazały się nie przystawać do nowej rzeczywistości, gdyż w swojej dotychczasowej formie, jako coś stałego, niezmiennego, bezdyskusyjnie wartościującego rzeczywistość, stały na drodze postępu i nowoczesności – ale równocześnie ludzie pragnęli mieć przecież jakieś tradycje.

Odpowiedzią na ten problem okazała się wielokulturowość, zrównująca ze sobą wszystkie kultury z ich tradycjami i dająca wszystkim równe prawa. Narody Europy nauczyły się przyjmować z otwartymi ramionami każdą kulturę, przejmować jej tradycje, wcielać ich elementy do codziennego życia lub co najmniej afirmować ich istnienie, stawiać je na równi z własnymi lub nawet uznawać za lepsze, oryginalniejsze, ciekawsze. Taką postawę przejawiają w mniejszym lub większym stopniu wszystkie kraje europejskie. Powstał kalejdoskop tradycji, barwny układ wielu elementów, tworzących dowolne mozaiki – może interesujący, ciekawy, ale czy w dłuższej perspektywie dobry dla Europy? Tradycje nieosadzone w kontekście historyczno-narodowościowym, pozbawione mocy integrującej, stały się pozbawionymi większej wartości kolorowymi szkiełkami kalejdoskopu, które każdy może dowolnie układać, zastępować jedne drugimi, a niepasujące wyrzucać. Co się wydarzy, gdy jakieś kolejne wichry historii zaczną się bawić takim kalejdoskopem? Można się tylko zastanawiać...

Na podstawie: Patrycja Konarska, *Kalejdoskop Europy*, Warszawa 2015.

[477 wyrazów]

ZADANIE 12. (0-1)

Zdecyduj, czy poniższe zdania dotyczące tekstu *Tradycja dawniej i dziś* są zgodne z prawdą. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F, jeśli zdanie jest fałszywe.

Pierwszy akapit tekstu opowiada o tym, czym dawniej była tradycja i jakie miała znaczenie dla społeczności.	(P)	F
Współczesną wykładnią filozoficzną wskazaną w tekście jest racjonalizm.	P	(F)

ZADANIE 13. (0-1)

Używana w tekście przerośnia „wichry historii” oznacza

- A. szczególnie gwałtowne wiatry burzowe.
- B. dramatyczne wydarzenia historyczne.
- C. rewolucję.
- D. zabory Polski.

ZADANIE 14. (0-2)

Przyjrzyj się zaprezentowanemu poniżej projektowi plakatu spektaklu na motywach powieści *Kamienie na szaniec*. Wybierz dwa z przedstawionych motywów, zinterpretuj je i krótko wyjaśnij, jaki mają związek z treścią książki.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA ZADAŃ 12. ORAZ 13. NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Motyw 1: *Kotwica Polski Walczącej*

Wyjaśnienie: *Był to symbol AK, powszechnie używany w czasie II wojny światowej, oznaczał, że Polska walczy i nie poddaje się. Rysowano go m.in. na murach budynków.*

Motyw 2: *Żółw*

Wyjaśnienie: *Symbol oznaczający „pracuj powoli”, zachęcający Polaków zmuszonych do pracy w niemieckich firmach do sabotażu polegającego na możliwie powolnym wykonywaniu swoich obowiązków.*

ZADANIE 15. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdania. Wybierz poprawną odpowiedź spośród odpowiednio A i B oraz C i D.

Określając oddawanie życia przez Polaków w walce o ojczyznę jako akty heroizmu, autorka wyraża swój A B stosunek do takiego zachowania. Synonimem słowa *heroizm* jest określenie C D.

- A. negatywny C. brawura
B. pozytywny D. bohaterstwo

ZADANIE 16. (0–1)

Wyraz utworzony za pomocą takiego samego formantu, jak słowo *łącznik*, to:

- A. kranik
B. chomik
C. wykrojnik
D. magik

ZADANIE 17. (0–3)

17.1. Wyjaśnij własnymi słowami, dlaczego w tekście *Tradycja dawniej i dziś* autorka twierdzi, że tradycji w dawnej formie nie da się pogodzić z relatywizmem.

Autorka twierdzi, że bardzo istotną cechą tradycji jest ich niezmiennność i stałość. One decydują o odrębności tradycji i odróżniają je od siebie. Tymczasem relatywizm to pogląd, według którego wszystko jest zmienne i może być rozpatrywane z różnych punktów widzenia, jest subiektywne. Dlatego tradycja jako niezmienny element rzeczywistości jest nie do pogodzenia z relatywizmem.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA ZADAŃ 15. ORAZ 16. NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

17.2. Podaj autora i tytuł lektury obowiązkowej, w której spotkałeś bohatera lekceważącego narodowe tradycje i zwyczaje. Opisz krótko tego bohatera.

Autor: *Ignacy Krasicki*

Tytuł: *„Żona modna”*

Opis: *Żona narratora bezkrytycznie przejmuje wszelkie zagraniczne mody i nowinki, lekceważy staropolskie zwyczaje, tradycje, religijność, nawet sposób prowadzenia domu.*

ZADANIE 18. (0–1)

Przeczytaj poniższe znaczenia słowa *chłop* i wskaż, w którym znaczeniu zostało ono użyte w tekście *Tradycja dawniej i dziś*. Następnie wybierz spośród zdań podanych poniżej to, w którym zostało użyte w takim samym znaczeniu.

1. «potocznie: mężczyzna»
2. «potocznie: mąż, partner»
3. «przedstawiciel dawnego stanu chłopskiego»
4. «rolnik»

- A. W wielu utworach literackich możemy przeczytać o ciężkiej doli chłopów w dawnej Polsce.
- B. Żeby to podnieść, trzeba silnego chłopca!
- C. Chłopi na traktorach pracują w polu od rana do nocy.
- D. Nie lubię spotkań z Jadźką i Kryską, nic tylko plotkują o swoich chłopach.

ZADANIE 19. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdania. Wybierz odpowiedzi spośród odpowiednio A i B oraz C i D.

W zdaniu *Taką postawę przejawiają w mniejszym lub większym stopniu wszystkie kraje europejskie*, wyraz *europejski* piszemy z małej litery zgodnie z zasadą, według której tak zapisuje się A B tworzone od nazw geograficznych. W tym zdaniu wyraz *europejski* stanowi C D.

- A. przymiotniki
- B. nazwy mieszkańców
- C. dopełnienie
- D. przydawkę

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA ZADAŃ 18. ORAZ 19. NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

ZADANIE 20. (0–2)

Przeczytaj zamieszczony poniżej fragment *Szyfowych prac* Stefana Żeromskiego i wyjaśnij, w jaki sposób wiąże się on z tekstem *Tradycja dawniej i dziś*.

Niby gwałtowny (...) wybuch wody z jeziora skrytego przed oczyma tych młodzieńców, wwały się na obszary, które dotąd znali: wielka poezja wygnańcza, historia rewolucji i upadków, prawdziwa historia czynów ludu, a nie jego rządu, wieczyście nowa, krwią przesiąknięta (...)... Ta samoistna, oryginalna kultura wciągnęła ich do swej głębi.

Był to rezultat nieunikniony. Zakaz policyjny, traktujący geniusz Mickiewicza jako niebyły, usiłujący zniweczyć pamięć o czynach i życiu Kościuszki, wzmógł tylko ciekawość, energię badania i miłości. Czytano rzeczy „zabronione” ze zdwojoną starannością, uczono się ich namiętnie i z uniesieniem (...). W szafce wyrzuconej przez rodzinę Płoniewiczów do pokoju Radka mieściły się zniszczone (...) utwory Mickiewicza i Słowackiego, „Historia powstania listopadowego” M. Mochnackiego, mnóstwo pamiętników z r. 1831 i 63, broszury polityczne, wydania pisarzy okresu Zygmuntowskiego (...).

Fragm. „Szyfowych prac” opisuje wpływ zakazanej literatury i książek o historii Polski na rozwój bohaterów powieści. Owe zakazy stanowiły część procesu rusyfikacji, jakiej poddawano młodzież w okresie zaborów. Tekst Patrycji Konarskiej porusza wątek rusyfikacji, podając ją jako przykład walki z polskimi tradycjami, które decydują o tym, że Polacy nie rezygnują z przeciwstawiania się zaborcom. Bez wątplenia literatura, o której mowa w powieści, mogła w pewnym stopniu stanowić część polskiej tradycji i dlatego była zwalczana.

ZADANIE 21. (0–20)

Wybierz jeden z poniższych tematów i napisz wypracowanie.

- Pamiętaj o zachowaniu formy wypowiedzi wskazanej w temacie: napisz **opowiadanie** albo **rozprawkę**.
- W wypracowaniu odwołaj się do wybranej lektury obowiązkowej. Lista lektur znajduje się na stronie 3 tego arkusza egzaminacyjnego.
- Twoja praca powinna liczyć co najmniej **200 wyrazów**.
- Zapisz wypracowanie w wyznaczonym miejscu. Nie pisz na marginesie.

Temat 1.

Wyobraź sobie, że przeniosłeś się w czasie i trafiłeś do klerykowskiego gimnazjum. Twoimi kolegami z klasy są Marcin Borowicz, Andrzej Radek i Bernard Zygier. Napisz **opowiadanie** – opisz jeden dzień spędzony w ich towarzystwie. Twoja praca powinna udowodniać, że doskonale znasz lekturę *Szyfowe prace*.

Temat 2.

Napisz **rozprawkę**, w której ustosunkujesz się do stwierdzenia, że zachowywanie tradycji jest gwarantem przetrwania narodu. W swojej pracy odwołaj się do jednej lektury obowiązkowej i jednego innego tekstu literackiego.

Wypracowanie
na temat nr . . 2 . . .

Jednym z głównych czynników odróżniających od siebie narody są kultywowane przez nie tradycje. Mowa zarówno o tradycjach dotyczących uroczystych okazji, jak choćby sposoby obchodzenia świąt, jak i tradycjach niewielkich, regionalnych, ale jednak charakterystycznych dla danego kraju. Często w codziennym życiu nawet nie zdajemy sobie sprawy, jak wiele rzeczy, które robimy, zwyczajowo, to tradycje sięgające często wieków. Czy zatem gdyby ich zabrakło, przestalibyśmy różnić się od innych narodów, przestalibyśmy być Polakami? Moim zdaniem tak. Bez tradycji żaden naród nie może trwać.

Dowodem na to jest przede wszystkim historia. Zaborcy Polski podejmowali wszelkie wysiłki, by zrusyfikować i zgermanizować Polaków, a częścią tego była walka z tradycją. Zabraniano czytania polskiej literatury, obchodzenia polskich świąt, mówienia po polsku, przeinaczano polską historię. Ten czas pokazany jest w powieści „Szyzyfowe prace” Stefana Żeromskiego. Można w niej przeczytać, jak rosyjscy nauczyciele starają się wzbudzić w polskich uczniach sympatię do Rosji, do jej zwyczajów i tradycji, aby chłopcy wyrosli na Rosjan, a nie Polaków. Uczniowie, którzy się temu szczególnie mocno przeciwstawiają, uważani są za problematycznych, pilnowani i przenoszani wciąż do innych szkół – jak to miało miejsce w przypadku Bernarda Zygiera.

Mniej dramatyczny, ale równie wymowny przykład znajdujemy w „Panu Tadeuszu” Adama Mickiewicza. Jednym z bohaterów jest Hrabia – młody, zamożny, podróżujący po Europie, którego nudzi Polska, lekceważy sprawy jej dotyczące, nie przykłada wagi do zwyczajów ani tradycji, dlatego nie czuje się specjalnie związany z ojczyzną. Dla kontrastu dom Sędziego jest ostoją polskości i patriotyzmu, a kładzie się w nim ogromny nacisk na kultywowanie tradycji i znajomość historii.

Te dwa przykłady moim zdaniem zupełnie wystarczają, by pokazać, że poczucie narodowości i patriotyzmu trwa tylko tam, gdzie przykłada się wagę do trwałości i niezmienności tradycji. Warto więc o tym pomyśleć za każdym razem, gdy przychodzi nam do głowy, że jakiś polski zwyczaj jest nudny, albo bezsensowny, lub że lepszy, ciekawszy jest zwyczaj z innego kraju, więc można by nim zastąpić polski. Myślę, że tak naprawdę każdy naród dąży do zachowania swojej tożsamości narodowej – a kultywowanie tradycji jest na to prostym sposobem.

200 słów

